

ที่ มบน./๒๗๒

๒๒ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง การถอนร่างพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่...) พ.ศ.... จากการพิจารณาของสภานิติบัญญัติ

เรียน ศาสตราจารย์พิเศษ พรเพชร วิชิตชลชัย ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำเนาเรียน ท่านสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย รองประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ คนที่หนึ่ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. รายชื่อองค์กร กลุ่ม และนักวิชาการ ผู้ร่วมสนับสนุนข้อเรียกร้อง

๒. เหตุผลประกอบข้อเรียกร้อง

ตามที่เครือข่ายภาคประชาสังคมพร้อมด้วยรายชื่อแนบท้าย ได้ยื่นหนังสือถึงประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อโปรดพิจารณาระงับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ และต่อมาที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) เมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ... เป็นผู้พิจารณากำหนดแปรญัตติภายใน ๑๕ วัน ระยะเวลาดำเนินการ ๔๕ วันแล้วนั้น

ตัวแทนเครือข่ายภาคประชาสังคมมีความห่วงใยถึงผลกระทบต่างๆ โดยเฉพาะความเสียหายของสิ่งแวดล้อมจากมลพิษอุตสาหกรรม และความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับโรงงานอุตสาหกรรมที่อาจจะรุนแรงมากขึ้นอันเป็นผลจากการรวบรัดแก้ไขกฎหมายฉบับนี้ ที่มุ่งเน้นเพียงการส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรม เช่น การลดขั้นตอนการออกใบอนุญาต ยกเลิกอายุของใบอนุญาตประกอบกิจการ และลดการควบคุมตรวจสอบด้านสิ่งแวดล้อมและมลพิษ เป็นต้น เครือข่ายภาคประชาสังคม อันประกอบด้วยตัวแทนประชาชน นักวิชาการ นักกฎหมาย และองค์กรพัฒนาเอกชน จึงขอเรียกร้องให้สภานิติบัญญัติถอนร่างพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ...) พ.ศ.... จากการพิจารณาในครั้งนี้เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวเพ็ญโฉม แซ่ตั้ง)

ผู้อำนวยการมูลนิธิบูรณะนิเวศและตัวแทนเครือข่ายภาคประชาสังคม

ติดต่อประสานงาน:

คุณดาวัลย์ จันทรหัสดี โทรศัพท์: ๐๘๒-๔๔๐๘๗๕๗, ๐๒-๙๕๒-๕๐๖๑ โทรสาร: ๐๒-๙๕๒-๕๐๖๑

อีเมล: dawan.earth@gmail.com

๒๑๑/๒ ถนนงามวงศ์วาน ซอย ๓๑ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๒ ๙๕๒ ๕๐๖๑ โทรสาร ๐๒ ๙๕๒ ๕๐๖๒

๒๑๑/๒ Ngamwongwan Rd., Soi ๓๑, Muang, Nonthaburi ๑๑๐๐๐, Thailand; Tel: +๖๖ ๒ ๙๕๒ ๕๐๖๑; Fax: +๖๖ ๒ ๙๕๒ ๕๐๖๒

องค์กร กลุ่ม นักวิชาการและประชาชน ผู้ร่วมสนับสนุนข้อเสนอแนะ

มูลนิธิบูรณะนิเวศ

มูลนิธินิติธรรมสิ่งแวดล้อม

กรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

กลุ่มคนรักซ์ต้นน้ำ

กลุ่มคนรักซ์หนองไผ่

กลุ่มคัดค้านโรงไฟฟ้าชีวมวล อ.หนองหาน จ.อุดรธานี

กลุ่มคนรักซ์บ้านเกิดบำเหน็จณรงค์ จ.ชัยภูมิ

กลุ่มประมงพื้นบ้านเรือเล็กโบสถ์ญวน

กลุ่มเฝ้าระวังน้ำผิวดิน จ.ระยอง

กลุ่มพัฒนาแรงงานสัมพันธ์ตะวันออก

กลุ่มรักซ์เขาชะเมา จ.ระยอง

กลุ่มรักซ์คอนสาร

กลุ่มรักซ์ท่าถ่าน-บ้านช่อง

กลุ่มรักซ์น้ำอูน

กลุ่มรักซ์สิ่งแวดล้อมบ้านแลง

กลุ่มรักซ์หนองนาคำ อุดรธานี

กลุ่มศึกษาการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC Watch)

กลุ่มสหภาพแรงงานย่านรังสิตและใกล้เคียง (กสรก.)

กลุ่มเสรีภาพแม่น้ำโขง (The Mekong Butterfly)

กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมห้วยเสือเต้นและโคกหินขาว อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น

กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอุดรธานี

ขบวนการอีสานใหม่

เครือข่าย 304 กินได้

เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก

เครือข่ายจะนะรักษ์ถิ่น

เครือข่ายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภาคอีสาน

เครือข่ายเทใจให้เทพาหยุดโรงไฟฟ้าถ่านหิน

เครือข่ายนักกฎหมายสิทธิมนุษยชนภาคใต้

เครือข่ายนักวิชาการ EHIA

เครือข่ายปกป้องอันดามันจากถ่านหิน

เครือข่ายประชาชนติดตามแผนพัฒนาจังหวัดสตูล

เครือข่ายเฝ้าระวังมลพิษและสิ่งแวดล้อมภาคประชาชน

เครือข่ายพลเมืองนครนายก

เครือข่ายเพื่อนตะวันออก วาระเปลี่ยนตะวันออก

เครือข่ายรักแม่พระธรณี

เครือข่ายรักษ์ชุมชนพร

โครงการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะด้านทรัพยากรแร่

โครงการปฏิบัติการเพื่อสิทธิคนจน

โครงการพัฒนาคนรุ่นใหม่เพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคม มอศ.

ชมรมชาวบ้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมลำน้ำพอง

โปรเจกต์เสวนา เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

มูลนิธิชุมชนท้องถิ่นพัฒนา

มูลนิธิพัฒนาภาคเหนือ

มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

มูลนิธิโลกสีเขียว

มูลนิธิศูนย์ข้อมูลชุมชน

มูลนิธิสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อม

ศูนย์กฎหมายสิทธิชุมชน

ศูนย์กฎหมายสิทธิมนุษยชนเพื่อสังคม

ศูนย์พิทักษ์และฟื้นฟูสิทธิชุมชนท้องถิ่น

ศูนย์พิทักษ์สิทธิชุมชนลุ่มน้ำชีตอนล่าง

ศูนย์ภูมิภาคด้านสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์และการพัฒนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์สร้างจิตสำนึกนิเวศวิทยา

สภาองค์กรลูกจ้างแรงงานสัมพันธ์แห่งประเทศไทย

สมัชชาคนจน

สมัชชาแปดริ้วเมืองยั่งยืน

สมาคมนักกฎหมายคุ้มครองสิทธิและสิ่งแวดล้อม

สมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน

สมาคมพลเมืองนครนายก

สมาคมแม่น้ำเพื่อชีวิต

สมาคมวิถีชนบท

สมาคมสถาบันชุมชนลุ่มน้ำโขง

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน

องค์กรชุมชนตำบลหนองชุมพลเหนือ

FTA Watch

กฤติกา เลิศสวัสดิ์ มูลนิธินิติธรรมสิ่งแวดล้อม

กานต์ ทศนภักดิ์ ศิลปินช่างภาพ

ชล บุนนาค คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ดร.ดรุณี ไพศาลพาณิชย์กุล อาจารย์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ดร.สมนึก จงมีวสิน วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ดร.สรณรัชฎ์ กาญจนนะวณิช
ธนิษฐ์ธร เกตบูรณะ
นันทมน คงเจริญ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
นางสาวเสาวณีย์ แก้วจุลกาญจน์ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
นายชำนาญ ศิริรักษ์ นายความสิ่งแวดล้อม นักวิชาการอิสระ จ.ชลบุรี
นายเลาฟั้ง บัณฑิตเทอดสกุล นายความ
นายอริวัฒน์ เสงี่ยม นายความ
นาวิน โสภากุมิ นักวิชาการอิสระ
นิติรัตน์ ทรัพย์สมบูรณ์
เนติวิทย์ โชติภัทร์ไพศาล นิสิตคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
บัณฑิต หอมเกษ นายความ
ผศ.ดร.ธนพฤษช์ ชามะรัตน์ สาขาวิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ.ดร.ธนพล เพ็ญรัตน์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
รศ. นพ.อดิศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์ ผู้อำนวยการสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว
มหาวิทยาลัยมหิดล
รศ.ดร.กนกวรรณ มะโนรมย์ สาขาสังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
รศ.ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รศ.ดร.เรณู เวชรัชต์พิมล ข้าราชการบำนาญ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิภาวดี พันธุ์ยางน้อย นักศึกษาปริญญาเอกสาขาการพัฒนาระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สมพร เฟื่องคำ นักวิชาการอิสระด้านการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ
สฤณี อาชวานันทกุล นักวิชาการอิสระ
สุทธิชัย งามชื่นสุวรรณ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
สุนี ไชยรส อาจารย์วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต
แสงชัย รัตน์เสรีวงษ์ นายความ
อ.ธีรวัฒน์ ขวัญใจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อ.ภก.ชินวัจน์ แสงอังศุมาลี อาจารย์ประจำคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม
อชิชญา อ้อดวงษ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
อาจารย์ ดร.วัชรชัย จิรจินดากุล คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)
ดร. อาภา หวังเกียรติ มหาวิทยาลัยรังสิต
อุมาภรณ์ อุเทนพันธ์

เหตุผลประกอบข้อเรียกร้อง

การถอนร่างพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่..) พ.ศ.... จากการพิจารณาของสภานิติบัญญัติ
วันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2562

เครือข่ายภาคประชาสังคมขอเรียกร้องให้สภานิติบัญญัติถอนร่างพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ...) พ.ศ.... จากการพิจารณา ด้วยเหตุผลว่า ร่างแก้ไขพระราชบัญญัติโรงงานฉบับนี้จะมีผลกระทบต่อการลดทอนมาตรการสำคัญในการกำกับดูแลการประกอบกิจการโรงงาน การป้องกัน และการแก้ไขผลกระทบจากการประกอบกิจการของโรงงานต่างๆ ทั่วประเทศ ซึ่งจะก่อความเสียหายรุนแรงต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และความปลอดภัยของประชาชนอย่างกว้างขวาง การที่ สนช. จะเร่งรัดพิจารณากฎหมายสำคัญภายใต้เวลาจำกัดในลักษณะนี้เป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมอย่างยิ่ง

ตัวอย่างของปัญหาและผลกระทบที่จะเกิดจากร่างแก้ไขพระราชบัญญัติโรงงานฉบับนี้ ได้แก่

1. การตั้งโรงงานทำได้ง่ายขึ้น เนื่องจากการสร้างอาคารโรงงานสามารถทำได้โดยไม่ต้องมีใบอนุญาตประกอบกิจการ ซึ่งส่งผลให้เกิดความหละหลวมในการตรวจสอบและพิจารณาถึงความเหมาะสมของทำเลที่ตั้งโรงงาน และผลกระทบอื่นๆ ที่จะเกิดตามมาในภายหลัง

ทั้งนี้ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้แก้ไขนิยามคำว่า "การตั้งโรงงาน" โดยลดความหมายเหลือเพียงการนำเครื่องจักรเข้ามาติดตั้ง เพื่อเปิดช่องว่างให้การก่อสร้างอาคารโรงงานสามารถทำได้โดยไม่ต้องรอให้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการ

(ดังรายละเอียดปรากฏตามมาตรา 4 และมาตรา 5 ของร่าง พ.ร.บ. พ.ศ. นิยามคำว่า “ตั้งโรงงาน”)

แต่เดิมมาตรา 12 ของ พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ. 2535 ซึ่งบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดตั้งโรงงานก่อนได้รับใบอนุญาต” การแก้ไขนิยามคำว่า “การตั้งโรงงาน” ให้เหลือเพียงความหมายว่า “การนำเครื่องจักรสำหรับการประกอบกิจการโรงงานเข้ามาติดตั้ง หรือการนำคนงานมาประกอบกิจการโรงงานในกรณีที่ไม่มีการใช้เครื่องจักร” จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการสามารถก่อสร้างอาคารโรงงานได้โดยไม่ต้องรอให้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน (ร.ง.4) บทบัญญัตินี้ขัดแย้งต่อเจตนารมณ์และเงื่อนไขสำคัญในการออกอนุญาติตาม พ.ร.บ. โรงงาน ที่จะต้องมีการตรวจสอบและพิจารณาถึงความเหมาะสมของทำเลที่ตั้ง ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง รวมถึงมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของโรงงานก่อนการอนุญาต โดยเฉพาะสำหรับโรงงานขนาดใหญ่ที่เข้าข่ายจะต้องมีการศึกษาและจัดทำ

รายงานผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EIA/EHIA) เพื่อเสนอต่อหน่วยงานเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาอนุญาตและนำเอามาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบทั้งในระยะก่อสร้างและระยะดำเนินโครงการมากำหนดเป็นเงื่อนไขแนบท้ายใบอนุญาตด้วย

2. โรงงานจำนวนมากจะไม่อยู่ภายใต้การกำกับของกฎหมายโรงงานอีกต่อไป เนื่องจากการแก้ไขนิยาม “โรงงาน” ทำให้โรงงานขนาดต่ำกว่า 50 แรงม้า หรือกิจการที่มีคนงานน้อยกว่า 50 คน ไม่ถือเป็น “โรงงาน” ตามร่างกฎหมายฉบับใหม่ และจะส่งผลให้ไม่ต้องคำนึงถึงกฎหมายผังเมือง

(ดังรายละเอียดปรากฏตามมาตรา 4 และมาตรา 5 ของร่าง พ.ร.บ. พ.ศ. นิยามคำว่า “โรงงาน”)

การแก้ไขนิยามนี้จะส่งผลให้โรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้เครื่องจักรน้อย คนงานจำนวนน้อย เช่น โรงงานคัดแยกและโรงงานรีไซเคิลของเสีย ตลอดจนกิจการอื่นๆ อีกจำนวนมาก ซึ่งก่อผลกระทบรุนแรงต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนที่ในปัจจุบันมีจำนวนกว่า 60,000 แห่ง จะไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกฎหมายโรงงานที่มีมาตรการกำกับเข้มงวดกว่าพระราชบัญญัติสาธารณสุขและข้อบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ทั้งนี้กฎหมายที่บังคับใช้ในปัจจุบัน บัญญัติว่า “โรงงาน” หมายถึง กิจการที่ใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ 5 แรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป การแก้ไขกฎหมายครั้งนี้ต้องการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กให้สามารถดำเนินกิจการได้ง่ายขึ้น อย่างไรก็ตาม โรงงานจำนวนมากที่แม้จะใช้เครื่องจักรขนาดเล็กหรือใช้คนงานจำนวนไม่มาก แต่เป็นกิจการที่มีความเสี่ยงสูงต่อสุขภาพของประชาชนและอาจก่อให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมรุนแรง ตัวอย่างเช่น กิจการคัดแยกของเสีย กิจการหล่อหลอม กิจการรีไซเคิลของเสีย และอื่นๆ ดังนั้นจึงควรมีมาตรการดูแลสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยต่อสุขภาพของประชาชนที่ดีภายใต้กฎหมายโรงงาน การโอนหน้าที่ความรับผิดชอบในการดูแลกิจการที่มีความเสี่ยงสูงแก่หน่วยงานระดับท้องถิ่นโดยขาดนโยบายและมาตรการรองรับที่ดี จะเป็นการผลักภาระหนักแก่หน่วยงานท้องถิ่นที่ยังขาดศักยภาพและความเชี่ยวชาญเพียงพอในการกำกับดูแลและแก้ไขผลกระทบที่กำลังเกิดขึ้นหรือที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

3. การยกเลิกอายุของใบอนุญาตประกอบกิจการ จะส่งผลให้ไม่มีการตรวจสอบสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยของสถานประกอบกิจการ ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญในการต่ออายุใบอนุญาตฯ

(ตั้งรายละเอียดปรากฏตามมาตรา 5 ของร่าง พ.ร.บ. พ.ศ. นิยามคำว่า “ตั้งโรงงาน”, มาตรา 14 วรรคหนึ่งว่าด้วยอายุของใบอนุญาต และการขอต่อใบอนุญาต ตาม ร่าง พ.ร.บ. ฉบับ กระทรวงอุตสาหกรรม, การยกเลิกมาตรา 14 วรรคหนึ่ง และมาตรา 15 ตามฉบับ สคก.)

กฎหมายในปัจจุบันกำหนดให้ใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานจะต้องมีการต่ออายุทุก 5 ปี การต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการฯ เป็นขั้นตอนหนึ่งสำหรับให้เจ้าหน้าที่ได้ทำการตรวจสอบสภาพโรงงานและเป็นมาตรการกำกับดูแลให้ผู้ประกอบการต้องทำการปรับปรุงแก้ไขโรงงานที่ประกอบกิจการมาระยะหนึ่งแล้วให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยและไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนเป็นขั้นตอนที่เจ้าหน้าที่จะต้องนำเอาเรื่องร้องเรียนของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบต่อความเดือดร้อนจากโรงงานมาพิจารณาประกอบการต่ออายุใบอนุญาตหรือการกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมให้โรงงานต้องปฏิบัติตามด้วย การยกเลิกดังกล่าวคือการลดทอนมาตรการตรวจสอบเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อรุนแรงในระยะยาว

นอกจากนี้ ร่างกฎหมายใหม่นี้ยังเอื้อให้ผู้ประกอบการที่ต้องการขยายโรงงาน เพิ่มประเภทกิจการ หรือการโอน การเช่า การเช่าซื้อ และการขายกิจการสามารถทำได้ง่ายขึ้น โดยไม่ต้องผ่านการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่อีกด้วย (ตั้งรายละเอียดตามมาตรา 21 ของ ร่าง พ.ร.บ. ฉบับ กระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ.)

4. การถอนมาตรการว่าด้วยประกันภัย หรือหลักประกัน หรือกองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการประกอบกิจการโรงงาน หรือเพื่อการฟื้นฟู หรือเพื่อการทำให้พื้นที่ตั้งโรงงาน หรือบริเวณโดยรอบกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่เหมาะสม ซึ่งเป็นมาตรการสำคัญที่หน่วยงานราชการและผู้เกี่ยวข้องจำนวนมากเห็นว่า ประเทศไทยควรนำมาใช้โดยเร็วเพื่อการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และมีกองทุนสำหรับแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมจากมลพิษอุตสาหกรรมโดยตรง

(ตั้งรายละเอียดตามมาตรา 28 ว่าด้วยการแจ้งเลิกประกอบกิจการ และการนำมาตรา 42 มาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยในการดำเนินการให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจนำเงินที่ได้จากการประกันภัยหรือหลักประกัน หรือกองทุนของผู้แจ้งเลิกมาใช้ได้ของร่าง พ.ร.บ. ฉบับกระทรวงอุตสาหกรรมมาตรา 8 (9), และการแก้ไขมาตรา 28 ตามฉบับ สคก. โดยยกเลิกความในมาตรา 28 (9) ในร่างฉบับของกระทรวงอุตสาหกรรม)

คณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตัดมาตรานี้ออกทั้งหมดจากร่างพระราชบัญญัติฯ ที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมจัดทำขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งมีกรรมการหลายคนมาจากภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม ที่เป็นผู้พิจารณาและปรับแก้ร่างกฎหมายฉบับนี้ ให้ความสำคัญเฉพาะ

เรื่องส่งเสริมการลงทุนและการเอื้ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการด้วยกัน โดยละเอียดไม่ให้ความสำคัญต่อเรื่องสิ่งแวดล้อมและสวัสดิภาพของประชาชน ทั้งที่ข้อเสนอเรื่องประกันภัยและกองทุนเป็นสิ่งที่หน่วยงานราชการ นักวิชาการ นักกฎหมายและผู้เกี่ยวข้องจำนวนมากพยายามสนับสนุนให้เกิดขึ้น เพราะจะเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยแก้ไขปัญหาความล่าช้าในการแก้ไขเยียวยาความเสียหายทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพประชาชน ซึ่งจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อประเทศ

5. การให้อำนาจหน้าที่แก่ภาคเอกชนในการตรวจสอบโรงงาน โดยขาดการกำกับและการลงโทษที่เข้มงวดแก่ผู้ตรวจสอบเอกชน จะเปิดโอกาสให้เกิดการร่วมกระทำผิดและความไม่โปร่งใสในระบบการตรวจสอบและรับรองสถานประกอบการทั้งระบบได้ง่าย

(ดังรายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติฯ มาตรา 5 ได้เพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “ผู้ตรวจสอบเอกชน” ระหว่างบทนิยามคำว่า “ใบอนุญาต” และ “พนักงานเจ้าหน้าที่” และมาตรา 8 ซึ่งกำหนดให้ผู้ตรวจสอบเอกชน สามารถตรวจสอบโรงงานหรือเครื่องจักร หรือดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องแทนพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ และมาตรา 9 กำหนดให้ผู้ตรวจสอบเอกชนดำเนินการและจัดทำรายงานผลการตรวจสอบแทนการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนด)

การที่ร่างกฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบการมีหน้าที่ว่าจ้างผู้ตรวจสอบเอกชนเข้ามาทำการตรวจสอบ จัดทำรายงาน การรับรอง และการรายงานผลการตรวจสอบแทนพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นการเปิดช่องให้ผู้ประกอบการหรือผู้ก่อกมลพิษเข้ามาควบคุมการจัดทำรายงานการตรวจสอบหรือการรับรอง หรือทำให้เกิดการทุจริตและการละเมิดกฎหมายทั้งกระบวนการของการตรวจสอบได้ง่ายมากขึ้น กรณีที่ผู้ตรวจสอบเอกชนกระทำผิด เช่น การจัดทำรายงานผลการตรวจสอบหรือรับรองผิดพลาด จะได้รับโทษเพียงการพักใช้ใบอนุญาตตรวจสอบหรือรับรองครั้งละไม่เกินเก้าสิบวัน (มาตรา 9/5) และการพักใช้ใบอนุญาตฯ ทำได้ 3 ครั้งภายในระยะเวลา 2 ปี เมื่อพ้น 2 ปีแล้ว ก็สามารถขอใบอนุญาตฯ ได้อีก (มาตรา 9/6) มาตรการเพียงเท่านั้นจะไม่ส่งผลให้ระบบการตรวจสอบสถานประกอบการมีประสิทธิภาพและมีความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้

6. การลงโทษสำหรับการกระทำผิดตามร่างพระราชบัญญัติฯ ยังล่าช้า ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ของปัญหาในปัจจุบัน โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องหรือเกิดขึ้นๆ เนื่องจากสาระสำคัญของบทลงโทษในร่างพระราชบัญญัติเหมือนกับกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ ซึ่งไม่สามารถป้องปรามการกระทำผิด หรือทำให้ผู้กระทำผิดเคารพยำเกรงกฎหมายได้

มลพิษอุตสาหกรรมจากสถานประกอบการประเภทและขนาดต่างๆ ที่กระจายอยู่ทั่วประเทศกว่า 140,000 แห่ง ได้ก่อให้เกิดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนรุนแรงมากขึ้น

เรื่อยๆ โดยที่ปัญหาในหลายจังหวัดกลายเป็นปัญหาเรื้อรังและก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชุมชน กับโรงงานอุตสาหกรรมที่หน่วยงานราชการทุกแห่งไม่สามารถแก้ปัญหาได้ กระแสการคัดค้านโรงงาน อุตสาหกรรมจึงเกิดขึ้นทั่วประเทศ ส่วนหนึ่งของปัญหาคือ กฎหมายโรงงานในปัจจุบันไม่สามารถ ลงโทษให้เกิดความเกรงกลัวที่จะกระทำผิด ตัวอย่างเช่น การยินยอมให้ผู้กระทำผิดซ้ำๆ สามารถจ่าย ค่าเปรียบเทียบปรับได้ ขณะที่เจ้าหน้าที่มีข้อจำกัดมากในการออกคำสั่งให้ปรับปรุงหรือพักการดำเนิน กิจการสำหรับผู้ประกอบการที่กระทำผิดซ้ำๆ รวมถึงมีข้อจำกัดมากในการใช้ดุลพินิจที่เลือกใช้โทษ ปรับทางแพ่ง หรือโทษทางอาญา เป็นต้น

เครือข่ายภาคประชาสังคมดังมีรายชื่อแนบท้ายทั้งหมดอย่างน้อย 67 องค์กรและกลุ่ม รวมถึง 34 บุคคล มีความเห็นว่า เมื่อรัฐบาลต้องการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อนำพาประเทศไปสู่ การปฏิรูปให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงกฎหมายไปในแนวทางที่ให้เกิดความ สมดุลและยั่งยืนเสมอกันในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของ ประชาชน ร่างกฎหมายฉบับนี้จะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมในวงกว้าง จึงควรได้รับการ พิจารณากลับกรองจากสภานิติบัญญัติด้วยความรอบคอบถี่ถ้วน โดยไม่มีเหตุความจำเป็นใดๆ ที่ สนข. จะต้องพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างกฎหมายนี้เป็นวาระเร่งด่วน

อนึ่ง ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเดินหน้าเข้าสู่การเลือกตั้งในอีกไม่นาน การเสนอและ พิจารณากฎหมายที่สำคัญและจะส่งผลกระทบมากเช่นนี้ จึงควรดำเนินการภายใต้รัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งโดยประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย ขณะเดียวกันฝ่ายนิติบัญญัติก็ควรมีเวลาเพียง พอที่จะพิจารณา ไตร่ตรอง และทบทวนอย่างรอบด้าน ก่อนเสนอความเห็นในการกลับกรองเพื่อให้ ได้กฎหมายที่มีความถูกต้องและเป็นธรรมอย่างแท้จริง